

Sygn. akt IV KK 704/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba

SSN Andrzej Tomczyk (sprawozdawca)

Protokolant Olga Tyburc-Żelazek

w sprawie **M. K.**
skazanego z art. 209 § 1 i § 1a k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,
w dniu 17 maja 2022 r.,
kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego
od wyroku Sądu Rejonowego w K.
z dnia 15 września 2021 r., sygn. akt IV K (...),

**1. uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Rejonowemu w K. do ponownego rozpoznania;**

**2. obciąża Skarb Państwa wydatkami związanymi z
rozpoznaniem kasacji Prokuratora Generalnego.**

UZASADNIENIE

M. K. został oskarżony o to, że:

„I. w okresie od dnia 22 listopada 2018 r. do dnia 19 sierpnia 2020 r. w K. przy
ul. Z., uchylał się od wykonywania obowiązku alimentacyjnego określonego co do
wysokości orzeczeniem sądowym, tj. wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 28
listopada 2017 r. o sygn. V RC (...) na rzecz małoletniej córki A. H. (wcześniej K.),

przy czym łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych, czym naraził osobę uprawnioną na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych,

tj. o czyn z art. 209 § 1a w zw. z § 1 k.k.;

II. w okresie od dnia 3 listopada 2020 r. do dnia 27 marca 2021 r. w K. przy ul. Z., uchylał się od wykonywania obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości orzeczeniem sądowym, tj. wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 28 listopada 2017 r. o sygn. V RC (...) na rzecz małoletniej córki A. H. (wcześniej K.), przy czym łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych, czym naraził osobę uprawnioną na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych,

tj. o czyn z art. 209 § 1a w zw. z § 1 k.k.”

Sąd Rejonowy w K. wyrokiem z dnia 15 września 2021 r., sygn. akt IV K (...), uznał oskarżonego M. K. za winnego:

1. popełnienia opisanego w punkcie I czynu, wyczerpującego ustawowe znamiona występku z art. 209 § 1 i § 1a k.k. i za to na podstawie art. 209 § 1a k.k. w zw. z art. 34 § 1 i § 1a pkt 1 k.k. oraz art. 35 § 1 k.k. wymierzył mu karę 10 (dziesięciu) miesięcy ograniczenia wolności polegającą na obowiązku wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 (dwudziestu) godzin w stosunku miesięcznym;

2. popełnienia opisanego w punkcie II czynu, wyczerpującego ustawowe znamiona występku z art. 209 § 1 i § 1a k.k. i za to na podstawie art. 209 § 1a k.k. w zw. z art. 34 § 1 i § 1a pkt 1 k.k. oraz art. 354 § 1 k.k. wymierzył mu karę 6 (sześciu) miesięcy ograniczenia wolności polegającą na obowiązku wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 (dwudziestu) godzin w stosunku miesięcznym.

Na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 i 3 k.k. połączył wymierzone kary ograniczenia wolności i orzekł wobec oskarżonego karę łączną 8 (ośmiu) miesięcy ograniczenia wolności polegającą na obowiązku wykonywania nieodpłatnej

kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 (dwudziestu) godzin w stosunku miesięcznym.

Wyrok ten nie został zaskarżony i uprawomocnił się w dniu 23 września 2021 r. Kasację od tego orzeczenia wniósł Prokurator Generalny, zaskarżając je w całości na niekorzyść M. K.. Zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, to jest art. 343 § 6 i § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 2 k.p.k., poprzez niezasadne uwzględnienie wadliwego wniosku prokuratora i wydanie wobec M. K. wyroku skazującego za czyny zabronione z art. 209 § 1 i § 1a k.k., mimo iż:

- wniosek w zakresie propozycji kary łącznej 8 (ośmiu) miesięcy ograniczenia wolności, polegającej na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne

w wymiarze po 20 (dwadzieścia) godzin w stosunku miesięcznym, orzeczonej w miejsce jednostkowych kar ograniczenia wolności w wymiarze 10 (dziesięciu) i 6 (sześciu) miesięcy, polegających każdorazowo na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze po 20 (dwadzieścia) godzin w stosunku miesięcznym, został sformułowany z rażącym naruszeniem art. 86 § 1 k.k., w brzmieniu obowiązującym od dnia 24 czerwca 2020 r., co skutkowało określeniem wymierzonej oskarżonemu kary łącznej poniżej najwyższej z kar podlegających łączeniu;

- wniosek zawierał propozycje odrębnych dwóch jednostkowych kar za czyny zabronione z art. 209 § 1 i § 1a k.k., a następnie orzeczenie kary łącznej, w sytuacji gdy oskarżonemu zarzucono występki niealimentacji popełnione w krótkich odstępach czasu, a mianowicie od 22 listopada 2018 r. do 19 sierpnia 2020 r. oraz od 3 listopada 2020 r. do dnia 27 marca 2021 r., gdzie z racji tożsamości czynów, popełnionych

z wykorzystaniem takiej samej sposobności, Sąd był zobowiązany skorzystać z instytucji prawnej z art. 91 § 1 k.k. i wymierzyć M. K. jedną karę, określoną w przepisie stanowiącym podstawę jej wymiaru dla każdego z przypisanych mu przestępstw niealimentacji, w wysokości do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę.

W konkluzji autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w K. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna w stopniu oczywistym, co umożliwiło jej rozpoznanie w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Nie ulega wątpliwości, że powinnością Sądu Rejonowego w K. było - przede wszystkim - rozważenie, czy złożony przez prokuratora, w trybie art. 335 § 1 k.p.k., wniosek o skazanie oskarżonego bez przeprowadzenia rozprawy i wymierzenie uzgodnionej z nim kary, odpowiada obowiązującym przepisom prawa. Do tego rodzaju czynności zobowiązywał go przepis art. 343 § 7 k.p.k., który stanowi, iż jeżeli sąd uzna, że nie zachodzą podstawy do uwzględnienia wniosku, sprawa podlega rozpoznaniu na zasadach ogólnych. Bezspornie Sąd Rejonowy tym obowiązkom nie sprostął i nie przeprowadził uważnej kontroli wniosku. Dowodzi tego fakt jego uwzględnienia, pomimo że zawarte w nim propozycje, co do wymiaru wobec oskarżonego kary łącznej ograniczenia wolności, były jednoznacznie sprzeczne z treścią art. 86 § 1 k.k. Przepis ten określa zasady łączenia kar jednostkowych i orzekania kary łącznej. Zgodnie z treścią jego § 1 zd. pierwsze, w brzmieniu obowiązującym od 24 czerwca 2020 r., sąd wymierza karę łączną w granicach powyżej najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy, nie przekraczając jednak 810 stawek dziennych grzywny, 2 lat ograniczenia wolności albo 20 lat pozbawienia wolności.

Odnosząc to unormowanie do realiów rozpoznawanej sprawy, kara łączna wymierzona oskarżonemu zaskarżonym wyrokiem za oba przypisane mu przestępstwa, powinna była być orzeczona w wymiarze mieszczącym się w przedziale od jedenastu miesięcy do roku i czterech miesięcy ograniczenia wolności.

Tymczasem - uwzględniając (zgodnie z jego treścią) wniosek prokuratora - Sąd Rejonowy w K. wymierzył oskarżonemu karę łączną ograniczenia wolności w wymiarze 8 miesięcy, a więc poniżej dolnej granicy przewidzianej w cytowanym przepisie, czym rażąco naruszył art. 86 § 1 k.k.

W zaistniałej sytuacji należało uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Jako że to naruszenie było konsekwencją niedopełnienia obowiązku dokonania kontroli poprawności złożonego przez prokuratora wniosku w trybie art. 335 § 1 k.p.k., również w aspekcie zgodności jego treści z przepisami obowiązującego prawa karnego materialnego, Sąd ponownie rozpoznający sprawę wezwie prokuratora do zmodyfikowania treści wniosku z uwzględnieniem możliwości zastosowania w sprawie instytucji ciągu przestępstw z art. 91 k.k. Jak bowiem podnosi Prokurator Generalny, w sytuacji gdy M. K. zarzucono występki niealimentacji popełnione w krótkich odstępach czasu, tj. od 22 listopada 2018 r. do 19 sierpnia 2020 r. oraz od 3 listopada 2020 r. do 27 marca 2021 r., w wypadku tożsamości czynów, popełnionych z wykorzystaniem takiej samej sposobności konieczne byłoby wymierzenie oskarżonemu jednej kary, określonej w przepisie stanowiącym podstawę jej wymiaru dla każdego z przypisanych mu przestępstw niealimentacji, w wysokości do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę. Warunkiem niezbędnym do zastosowania tej instytucji byłoby ustalenie popełnienia przez sprawcę obu czynów z wykorzystaniem tej samej sposobności.

Jak wydaje się niezależnie od treści wniosku prokuratora rozważenia będzie też wymagało to, czy zarzucone czyny nie stanowią jednego przestępstwa popełnionego w okresach od 22 listopada 2018 r. do 19 sierpnia 2020 r. i od 3 listopada 2020 r. do 27 marca 2021 r.

Oczywiście, w sytuacji braku modyfikacji wniosku prokuratora Sąd ponownie rozpoznający sprawę obowiązany będzie do postąpienia zgodnego z art. 343 § 7 k.p.k. – skierowania sprawy do rozpoznania na zasadach ogólnych.